

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **Moravská energetika, s.r.o.**, se sídlem Lelekovice 307, zast. J. Š., proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo nám. 3/5, Brno, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 1. 2013, č. j. 30 A 3/2013 – 20,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 1. 2013, č. j. 30 A 3/2013 – 20, **s e z r u š u j e** a věc **s e v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Žalobou ze dne 20. 8. 2012 se žalobkyně bránila proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 7. 2012, č. j. JMK 75864/2012, přičemž současně požádala o prominutí soudních poplatků a přidělení advokáta. Omluvila se za stručnost svého podání, kterou odůvodnila tím, že nedisponuje osobou s právním vzděláním ani prostředky k najmutí právníka; své podání doplní neprodleně po přidělení zástupce, pokud jí přidělen bude.

[2] Podáním ze dne 3. 12. 2012 žalobkyně k výzvě soudu předložila prohlášení o svém movitém a nemovitém majetku ze dne 3. 12. 2012 a dále obratovou předvahu, roční účetní uzávěrku, přílohu k účetní závěrce a přiznání k dani z příjmu, vše za rok 2011.

[3] Krajský soud v Brně usnesením ze dne 3. 1. 2013, č. j. 30 A 3/2013 – 20, výrokem I. zamítl žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků a současně ji výrokem II. vyzval, aby ve lhůtě 10 dnů od doručení tohoto usnesení zaplatila soudní poplatek za řízení

o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, který činí 3000 Kč. Výrokem III. pak zamítl návrh žalobkyně na ustanovení advokáta. V odůvodnění usnesení poukázal na ustanovení § 36 odst. 3 a § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), a dospěl k závěru, že není důvodu žalobkyni od zaplacení soudního poplatku osvobodit. Sama dlouhodobá ztrátovost její činnosti totiž není pro posouzení podmínek pro osvobození rozhodující, když v účetní závěrce za rok 2011 žalobkyně vykazuje zisk 21 844,50 Kč (v usnesení omylem uveden údaj 21 884,50 Kč). Žalobkyně je mimoto vlastníkem pozemků v hodnotě 1 155 490 Kč. Vzhledem k tomu, že nebyly shledány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, nesplňuje žalobkyně ani podmínky pro ustanovení zástupce.

[4] Proti usnesení krajského soudu se žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) bránila kasační stížností ze dne 25. 2. 2013, přičemž současně požádala o osvobození od soudních poplatků a přidělení zástupce. Uvedla, že kasační stížnost doplní okamžitě po ustanovení zástupce.

[5] Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 13. 3. 2013, č. j. 4 As 47/2013 – 7, stěžovatelku ve smyslu § 106 odst. 3 s. ř. s. vyzval k doplnění kasační stížnosti.

[6] Stěžovatelka v doplnění kasační stížnosti ze dne 9. 4. 2013, jakož i v rámci navazující komunikace se soudem uvedla, že se domáhá zrušení napadeného usnesení krajského soudu. Je přesvědčena, že před krajským soudem řádně doložila svoji nemajetnost, na které nemůže nic změnit ani vlastnictví pozemků, ke kterým se váže jiný soudní spor, díky čemuž jsou tyto pozemky neprodejně a bezcenné; není na ně možno získat ani žádný úvěr. Prostředky na úhradu zastoupení si nemůže opatřit ani žádným jiným způsobem.

[7] Vzhledem k okolnostem věci, kdy předmětem přezkumu není rozhodnutí ve věci samé, nýbrž týkající se výhradně podmínek pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení před správními soudy, Nejvyšší správní soud v intencích § 109 odst. 1 věta druhá s. ř. s. neshledal důvody pro doručení kasační stížnosti žalovanému k vyjádření.

II.

Posouzení kasační stížnosti

[8] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, přičemž s ohledem na danou procesní situaci není nutné, aby byla stěžovatelka zastoupena advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[9] Předně je třeba poukázat na ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s., podle něhož *„stěžovatel musí být zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za*

pokračování

něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.“ Ačkoliv povinné zastoupení je obecně jednou ze základních podmínek přípustnosti kasační stížnosti, podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu není za určitých podmínek nutno trvat na podmínce zastoupení a zaplacení soudního poplatku. O takový případ se jedná i v nyní projednávané věci. Nejvyšší správní soud k této otázce v rozsudku ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37, (všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostupná z: <www.nssoud.cz>), judikoval, že „v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.“

[10] Z obsahu kasační stížnosti se podává, že ji stěžovatelka podala z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy „nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.“ Vzhledem k tomu, že stěžovatelka v kasační stížnosti výslovně neuvedla, pod který konkrétní důvod podle § 103 odst. 1 s. ř. s. své námitky řadí, je v této souvislosti vhodné poukázat na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 – 98, publikován pod č. 625/2005 Sb. NSS, které je třeba obdobně aplikovat i na nyní projednávanou věc a podle nichž „je-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem.“

[11] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[12] Stěžovatelka namítala, že v řízení před krajským soudem řádně doložila svoji nemajetnost, na které nemůže nic změnit ani vlastnictví pozemků, ke kterým se váže jiný soudní spor, díky čemuž jsou tyto pozemky neprodejně a bezcenné; není na ně možno získat ani žádný úvěr. Prostředky na úhradu zastoupení si pak nemůže opatřit ani žádným jiným způsobem.

[13] Nejvyšší správní soud shledal tuto námitku důvodnou.

[14] Podle § 36 odst. 3 věta první a druhá s. ř. s. „účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.“

[15] Krajský soud v napadeném usnesení neshledal předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, přičemž při tomto svém úsudku vycházel z prohlášení o movitém a nemovitém majetku ze dne 3. 12. 2012 a dále z obrátové předvahy, roční účetní uzávěrky, přílohy k účetní závěrce a přiznání k dani z příjmu, vše za rok 2011. Z prohlášení o majetku se podává, že ke dni jeho vyhotovení stěžovatelka neměla žádný movitý majetek ani disponibilní prostředky. Jediným majetkem společnosti byly pozemky vázané v projektu, které jsou však předmětem dlouhodobého sporu, díky čemuž jsou neprodejně a

je na ně vázána dosud nesplacená půjčka. Z předložených dokladů se pak podává, že stěžovatelka je v dlouhodobé ztrátě: za rok 2011 vykázala zisk ve výši 21 844,50 Kč, který byl použit na odečtení daňové ztráty z předcházejících let, když za rok 2010 vykázala ztrátu ve výši 2773,17 Kč, za rok 2009 ve výši 5309,33 Kč, za rok 2008 ve výši 5306,56 Kč, za rok 2007 ve výši 16 243,14 Kč, za rok 2006 ve výši 10 922,15 Kč, za rok 2005 ve výši 48 247,36 Kč, za rok 2004 ve výši 28 329,14 Kč, za rok 2003 ve výši 38 411,86 Kč a za rok 2002 ztrátu ve výši 83 080,89 Kč. Společnost vykazuje za rok 2011 na straně aktiv pozemky v hodnotě 1 155 490 Kč, zůstatek v pokladně 4219 Kč, poskytnuté provozní zálohy ve výši 798 Kč a neuhrazenou ztrátu z minulých let 238 623,60 Kč (před odečtením zisku za rok 2011), na straně pasiv krátkodobé finanční výpomoci ve výši 882 000 Kč, závazky z obchodních vztahů (po lhůtě splatnosti) ve výši 43 286 Kč, výdaje příštích období ve výši 2000 Kč a základní kapitál ve výši 450 000 Kč.

[16] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že posouzení předpokladů pro osvobození stěžovatelky od soudních poplatků, jak bylo provedeno krajským soudem, vykazuje podstatné deficity, které způsobují nezákonnost napadeného usnesení. Krajský soud poukázal na zisk stěžovatelky vykazaný za rok 2011, žádným způsobem se však nevypořádal s tím, že tento zisk byl využit na pokrytí ztráty z minulých let, kdy i po odečtení zisku za rok 2011 přesahuje částka dlouhodobé ztráty stěžovatelky 200 000 Kč. Pokud krajský soud své rozhodnutí dále založil na úvaze, že stěžovatelka je vlastníkem pozemků v hodnotě 1 155 490 Kč, pak nelze než konstatovat, že žádným způsobem nerefletoval její tvrzení, že tyto pozemky jsou vázány v projektu a jako takové jsou předmětem dlouhodobého sporu, díky čemuž jsou neprodejné; mimoto je na ně vázána dosud nesplacená půjčka. Lze se pouze domnívat, zda se v případě částky účetně vykazané na straně pasiv jako krátkodobá finanční výpomoc ve výši 882 000 Kč, jedná o tuto na pozemky stěžovatelky vázanou půjčku, neboť krajský soud se touto skutečností nezabýval. Není pak ani zřejmé, o jaký konkrétní projekt, v němž mají být předmětné pozemky vázány, se má jednat, neboť stěžovatelka v tomto směru žádné podrobnosti nesdělila a krajský soud ani této otázce nevěnoval pozornost.

[17] Pro úplnost lze v této souvislosti poukázat na závěry usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 – 95, publikováno pod č. 2163/2011 Sb. NSS, v němž zdejší soud vyslovil, že „*při úvaze o splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. vychází soud nejen z finanční hotovosti, jíž žadatel disponuje, ale bere v úvahu i jeho celkové majetkové poměry včetně vlastnictví nemovitostí; to však samo o sobě není překážkou osvobození od soudních poplatků.*“

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[18] Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného usnesení Krajského soudu v Brně a další spisové dokumentace k závěru, že byl naplněn tvrzený důvod pro podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., aniž by bylo třeba aplikovat ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. Kasační stížnost je proto důvodná a Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

pokračování

[19] Podle § 110 odst. 4 s. ř. s. „*zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.*“ Na krajském soudu tak především bude, aby vycházeje z výše uvedených úvah znovu posoudil žádost stěžovatelky jako žalobkyně o osvobození od soudních poplatků, jakož i navazující návrh na ustanovení zástupce.

[20] V rozhodnutí, jímž se řízení končí, krajský soud rozhodne v souladu s § 110 odst. 3 věty první s. ř. s. také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. dubna 2013

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu